

PLEASE NOTE! THIS IS SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

To cite this Article: Puttonen, K. (2013) Esitys Istanbulissa: Laurea-kirjaston tiedonhankinnan opetuksen arviointia. *Kreodi* 4, 1-4.

URL: <https://www.kreodi.fi/en/7/Artikkelit/185/Esitys-Istanbulissa-Laurea-kirjaston-tiedonhankinnan-opetuksen-arviointia.htm>

Esitys Istanbulissa: Laurea-kirjaston tiedonhankinnan opetuksen arviointia

Käsittelen tässä artikkelissa Laurea-kirjaston tapoja kerätä määrällistä ja laadullista tietoa tiedonhankinnan opetuksesta ja ohjauksesta sekä kuinka tätä tietoa käytetään opetuksen kehittämiseen. Arviointitietoa kerätään eri tasoilla: henkilökohtaisella (1), kirjastoyksiöiden välisellä (2) ja kansallisella (3) tasolla. Laurea-kirjaston esitys arvioinnista pidettiin lokakuussa 2013 European Conference on Information Literacy (ECIL) – tapaamisessa Istanbulissa. Best Practice –kategorian esityksen otsikko oli 'Evaluating IL-teaching at Grass Roots Level'.

Laurea-kirjaston tiedonhankinnan opetukseen ja ohjaukseen osallistui vuonna 2012 noin 2500 henkeä. Uudet opiskelijat perehdytetään kirjastopalveluihin, informaation vastaanotolle voi varata ajan henkilökohtaiseen opastukseen ja sovittaessa integroidutaan substanssiopetukseen tai hankkeisiin ja pidetään tietoisuuksia eli pikaopastuksia tiettyyn aineistoon. Palautetta kerätään opetuksen arviointiin ja laadun parantamiseksi.

1. INFORMAATIION KERÄÄMÄ TUNTIPALAUTE

1.1. Välitön tuntipalaute opetuksen jälkeen

Laurea-kirjaston tiedonhankinnan opetuksen jälkeen jaettava palautelomake on yksinkertainen ja nopeasti täytettävä. Lomakkeella voi kerätä tietoa mm. uudesta opetustavasta tai ryhmien vertailuun. Lomakkeessa on seuraavat kysymykset:

Haluaisin tietää:

1. Esittikö informaattikko asiat selvästi / ok / epäselvästi?
2. Mikä oli hyvää tunnilla?

3. Mikä oli huonoa tunnilla?

4. Oliko opetus hyödyllistä opintoihisi? kyllä / jonkin verran / ei / en osaa sanoa

5. Mitä uutta opit?

6. Olivatko harjoitukset a) helppoja / sopivia / vaikeita b) motivoivia / ok / turhauttavia

Muita kommentteja:

Esimerkiksi informaattikko muutti tuntisuunnitelmaa, kun aloittavien tietojenkäsittelyn opiskelijoiden palaute oli perusteiden jälkeen huonompaa kuin liiketalouden opiskelijoiden. Tietojenkäsittelijöillä demo ja hands-on -harjoittelu vaihteli nopeasti, jolloin koneella tehtiin itse "useammin". Opiskelijoiden tyytyväisyys parani muutoksen jälkeen. Sairaanhoidajaopiskelijoiden palautetta on kerätty systemaattisesti useana vuonna ja verrattu aiempaan vastaavaan ryhmään sekä arvioitu ovatko mahdolliset muutokset opetuksessa vaikuttaneet tuloksiin.

1.2. Opintojaksopalaute

Lehtoreiden keräämässä opintojaksopalautteessa on väite 'Opintojaksolla olen oppinut hankkimaan ja arvioimaan tietoa kriittisesti'. Tieto on arvokasta tiedonhankinnan opetuksen kehittämisessä kun informaattikko on integroinut opintojaksoon tai on yhteisopettajuutta, mikä tarkoittaa informaattikon ja lehtorin yhdessä samassa luokassa tapahtuvaa opetusta. Opintojaksopalautteen sanallisesta osuudesta voi poimia kirjastoa koskevia arvioita. Esimerkiksi Laurea-kirjasto sai arvokasta tietoa verkko-opetuksensa kehittämiseksi tänä syksynä päättyneestä opintojaksosta 'Tiedonhallinta ja viestintä'. Tässä opintojaksossa informaattikko opetti "livenä" kameran välityksellä AdobeConnect alustalla virtuaalisessa luokassa useana iltana yhdessä tietotekniikan lehtorin kanssa.

"AC-istunnot toimivat yllättävän hyvin. Pidin myös siitä että meitä opiskelijoita aktivoitiin pika-gallupeilla ja muilla pikkutehtävillä (vihreä ja punainen väkänen, käden nosto yms.)"

"Luennot olivat monimuotoisia ja mielenkiintoa ylläpitäviä pitkästä kestosta huolimatta. Tehtävät olivat vaatavuustasoltaan sopivia"

1.3. Opiskelijapalaute (OPALA)

[Opiskelijapalautetta](#) kerätään ensimmäisen vuoden opiskelijoilta ja valmistuvilta. Molemmilla ryhmillä on väite 'Kirjastopalvelut tukevat opiskelua'. Tämä ei suoraan arvioi tiedonhankinnan opetusta, mutta se voi tukea muualta kerättyä palautetta.

Informaattikko piti matkailun opiskelijoille syksyllä e-aineistotyöpajoja markkinoinnin kursseilla ja tiedonhankintaa koskeva väite arvioitiin opintojaksopalautteessa arvolla 3.9. Lukuvuoden aikana informaattikko työskenteli paljon tämän vuosikurssin kanssa, mm. lehtori ohjasi opiskelijat kirjaston tiloihin valmistelemaan raportteja ja opintojaksoilla oli yhteisopettajuutta. Kevään opiskelijapalautteessa kyseisen vuosikurssin opiskelijat antoivat kirjaston tuelle arvon 4.7. Tästä pystyi päättelemään, että lukuvuoden aikana yhteisellä tekemisellä ja vuorovaikutuksella oli ollut merkitystä. Vaikka palautelomakkeita ja keruun aikataulua on nyt muutettu, kirjaston kannattaa olla tietoinen niistä kohdista, joita se voi hyödyntää omassa laatutyössään.

2. LAUREA-KIRJASTON YHTEINEN TIEDONKERUU

Vuodesta 2002 tilastotietoa on kerätty kirjaston opetuksesta ja ohjauksesta. Yhteisellä levyasemalla on excel-lomake, johon jokainen yksikkö merkitsee tietoa opetuksen ajankohdasta, kestosta, koulutusalaista, opetusryhmästä ja – kielestä, osallistuneiden määrästä, yksilöohjauksesta ja valmisteluun sekä palautteeseen käytetystä ajasta. Tiedoista voi laatia kymmenen vuoden aikasarjoja.

Vuodesta 2005 lähtien opettavilta ja ohjaavilta kirjastolaisilta on kerätty reflektiota opetuksesta kuluneen vuoden ajalta. Laadullinen aineisto dokumentoi henkilökohtaisesta palautteesta saadut tärkeäksi koetut

onnistumiset, kehittämiskohteet ja hyvät käytänteet. Vuosiraporttiin yhdistetään sanalliset arviot ja tiivistettyä opetuksesta koottua numeerista tietoa.

Esimerkiksi tilastoyhteenvedosta kävi ilmi, että yhdessä yksikkökirjastossa henkilökohtaisten vastaanottojen määrä kaksinkertaistui verrattuna edelliseen vuoteen. Reflektoinnissa puolestaan nousi esille, että yhteistyö opinnäytetyöntekijöiden kanssa työskenteleviin lehtoreihin oli kyseisessä yksikössä tiivistynyt ja he markkinoivat kirjaston henkilökohtaista ohjausta. Tulos oli selkeä osoitus yhteistyön vaikuttavuudesta kirjastopalveluiden käytön kannalta ja vastaavaan tiedottamiseen päätettiin panostaa myös muissa yksiköissä.

3. KANSALLINEN KYSELY

Kirjaston asiakastytyväisyyskyselyjä, nykyisin [käyttäjäkysely](#), on tehty Suomessa amk-tasolla vuodesta 2004. Laurea-kirjasto hyödyntää tuloksia opetuksen kehittämisessä ja yhdistää niitä muualta kerättyyn tietoon. Seuraavassa taulukossa on Laurea-kirjaston tuloksia (asteikko 1-5 korkein):

2004 2006 2008 2010 2013

Kirjaston tarjoama th-opetus on kehittänyt th-taitojani 3.3 3.6 3.7 3.9 4.0

Henkilökunta ohjaa ja neuvoo th-tarpeiden 3.9 4.3 4.4 4.5 4.6 mukaisesti / (2013 ->) Saan apua tiedonhankinnassa

Taulukosta näkyy trendi tyytyväisyyden kasvusta, mikä saattaa liittyä Laurean pedagogiseen malliin, jossa kirjastolla on tärkeä rooli. Kuitenkin sanalliset kommentit paljastavat kehittämiskohteita. Kun vuoden 2013 vastaukset ryhmiteltiin teemoittain, kaksi kolmasosaa avoimista palautteista käsitteli tiedonhankinnan opetuksen liian varhaista ajoittamista opintojen alkuun sekä toiveita lyhyemmistä opetustuokioista opintojen aikana. Myös epätietoisuus e-aineistojen käytöstä oli selkeä kokonaisuus. Heti analyysin jälkeen lisättiin tiedotusta e-aineistoista ja päätettiin aktiivisesta ohjauksesta e-aineistoihin asiakaspalvelutilanteissa. Ajoituksesta keskustellaan tiedonhankinnan vuosiraportin läpikäynnin yhteydessä.

MITÄ KERÄTYLLÄ TIEDOLLA TEHDÄÄN?

Arviointitiedosta tulee hyödyllistä vasta kun se analysoidaan yhdistellen eri tavoin kerättyä tietoa, käsitellään erilaisilla foorumeilla ja sen tulosten perusteella muutetaan käytänteitä.

Informaatikon keräämä tuntipalaute on helposti sovellettu omaan opetukseen. Yhteisopetuksen jälkeen lehtori ja informaatikko keskustelevat palautteesta seuraavaa toteutusta silmällä pitäen. Laurea-kirjaston yhteisesti keräämä tieto opetuksesta käsitellään henkilökunnan työpajoissa, samalla jaetaan omia arjen kokemuksia. Tiedonhankinnan seminaareja ja työpajoja järjestetään myös yhteistyökumppaneiden, kuten sairaaloiden, ja yhteistyökirjastojen kanssa. Tulevaisuudessa yhteistyökirjastot voisivat kokeilla samaa tuntipalautelomaketta ja työpajassa käsitellä niiden avulla erilaisia tuntitoteutuksia. Myös tiedonhankinnan opetuksen benchmarkkaus ja tuntien vertaisarviointi kirjastojen kesken olisi antoisaa.

Opetuksesta kerätyn arviointitiedon avulla myös tehdään kirjaston työtä näkyväksi. Käyttäjäkyselyn tuloksia esitellään opettajakokouksissa ja yksiköiden kehittämispäivissä. Keskustelut ovat vahvistaneet yhteistyötä ja mm. tiedonhankintatuntien esimerkit tukevat paremmin opintojakson tavoitteita ja pyynnöt tietoiskuista ovat lisääntyneet. Informaatiopäällikkö esittää kansallisen käyttäjäkyselyn tulokset myös opetuksen osalta johdolle ja tiedottaa niistä omalle esimiehelleen. Tulokset osoittavat johdolle työmme laadun ja vaikuttavuuden.

Systemaattisesti kerätty tieto on edellytys kirjaston opetuksen muutosten seuraamiseen ja laatutyöhön. Jotta arviointi parantaa tiedonhankinnan opetuksen laatua ja kertoo sen vaikuttavuudesta, arvioinnin on

oltava jatkuva prosessi, jossa vuorottelevat tiedonkeruu, reflektointi sekä tulosten konkretisointi käytäntöön. Seuraava haaste on saada palautetta ja kehittää mobiilioppimista, multimediaa opetuksessa ja uudenlaisia verkkototeutuksia.